

Mugu koma til sættis

TAD er ikki bert úti í samfelagnum, tað leikar hart á í hesum døgum. Eisini úti í Tinganesi týkist tað leika hart á, nú teir báðir samgonguflokkarnir skulu semjast um at fáa figgjarlógina aftur á beint.

TAD er einki dulsmál, at javnaðarflokkurin og fólkaflokkurin, hóast teir eru í samgongu, ikki eru samdir í einum og øllum. Og serliga nú tá ástundur og samfelagið er í eini svárlari kreppu er greitt, at hesir flokkar sleppa at standa sína roynd, nevniliga í sátt og semju at skula loysa trupulleikarnar so ella so.

HERFYRI legði figgjarmálaráðharrin fram tann sonevnda »Sundstein-pakk- an«, sum hevur verið umræddur í blað- um og restini av pressuni. Hesin pakki snýr seg í høvuðsheitum um sparingar hjá tí almenna, um at skunda undir keyp av fiski úr øðrum londum, um lønarniðurskurð o.á. Tað týkist standa þúra greitt, at javnaðarflokkurin góð- tekur ikki ein lønarniðurskurð, soleiðis sum fólkaflokkurin ynskir tað, meðan tað sær út til, at fólkaflokkurin ynskir hann. Umframt at vera ósemja flokka- anna millum um ávísar spurningar, so týkist eisini vera ósemja innanfloka um ávís mál, og her er tað serliga rentu- skatturin, sum spækir í fólkaflokkinum. Tað skilst, at meðan figgjarmálaráð- harrin og hansara fólk móguliga vilja góðtaka ein avmarkaðan rentuskatt, so er hetta reint tabuevni millum teir fólk- afloksmenn, sum stuðla Birgiri Daniel- sen.

HVUSSU er og ikki, so er tað skyldan hjá hesum landsstýrinum at ganga á

odda fyrri at loysa trupulleikarnar. Tað er nettupp hetta, samgongan hevur bundið seg til við at taka við ábyrgdini av landinum. Tað eru tey, sum halda, at vit mugu ikki fáa eitt val nú, tá rýkur restin av okkara trúvirði, samfelagið verður lagt lamið í fleiri mánaðir og okkara útlendsku lánveitarar fara enn longur uppá bakbeiniini. Tað eru so onnur, sum heldur enn fegin sóu eitt val nú, soleiðis, at fleiri av »gomluc« politikar- unum finga durafjórðingin.

EFTIR okkara hugsan tæmir eitt val nú ikki støðuni í landinum. Tvørturímóti eigur tað at vera borgarans krav til ver- andi politikarar, at teir leggja klandurs- mál og egináhugamál til viks og stýra landinum við skili. Fólkaflokkurin og javnaðarflokkurin valdu at skipa sam- gongu einsamallir eftir síðsta val, hóast teir í nógvum eru ella áttu at verið sera ymskir flokkar. Og nú tað leikar veru- liga hart á í samfelagnum, gevur at bita. Nú koma ideologiarnar hjá hesum flokk- um alt meira sjónliga fram, eitt nú har annar flokkurin ikki vil góðtaka rentu- skatt og hin ikki lønarniðurskurð. Spurt kann tí verða, um hesir flokkar í heila tikið eru egnaðir til at loysa verandi trupulleikar, tá teir nú grundleggjandi eru so ymskir. Hetta kunnu tað helst vera ymskar meiningar um.

OKKARA meting er tann, at megna hesir flokkar ikki nú at fáa figgjarlógina í eina rætta legu aftur, so er tað ein »falliterklaring«, sum teir tá verða noyðdir at taka avleiðing av. T.v.s. antin at finna nýggjar partnerar ella at loyva øðrum framat ella at skriva út nýval.

HVÍ fólkaflokkurin tviheldur um løn- arniðurskurð er ringt at skilja, tá fólk- afloksmenn jú vita, at fremur landsstýrið ein slíkan niðurskurð niður yvir høvðið

á lønmóttakaranum, so er tað sum at seta eld í alt samfelagið. Landsbanka- stjórn segði við Sosialin í gjár, at løn- arniðurskurður er tann rætti vegurin at ganga, men ein fyrirtreyt er tann, at fólk góðtaka hetta. Og tað vita bæði hann og eisini fólkafloksmenn, at lønarniðurskurð góðtaka fólk ikki. Hví so tvihalda um hetta undarliga uppskotið, sum fáur í veruleikanum dugir at siggja avleiðing- arnar av.

FIGGJARMÁLARÁÐHARRIN segði við pressuna í vikuni, at flokkur hansara vildi sleppa lønarlækkingini, um javnaðarflokkurin kom við onkrum øðrum uppskoti, sum kann gera vinnuna meira kappingarføra. Tað er at vóna, at javnaðarflokkurin tekur av hesum »tilboði« og kemur við nøkrum góðum uppskot- um. Tí lønarniðurskurð hvørki kann ella eigur flokkurin at góðtaka. Hetta bæði av prinsipiellum og eisini reint praktisk- um grundum. Ein tvungin lønarniðurskurður vita vit fer at leggja samfelagið alt fullkomiliga lamið, tí fakfeløgini góð- taka hann undir ongum umstøðum, nú tey longu hava víst afturhald í lønar- krøvum. Harafurt visa allar royndir í útlandinum, at lønarniðurskurður bætir als ikki um kappingarførið, tvørturímóti er vandi fyrri, at hann bara gerst ein nýggjur koddur hjá vinnuni.

TÁ nú javnaðarmenn ikki góðtaka lønarniðurskurð, so vil onkur siga, at so kunnu fólkafloksmenn væl hava fullan rætt til ikki at góðtaka hægri rentu- skatt. Logiskt, ikki! Móguliga. Men eftir okkara tykki áttu øll tey, sum hava havt ráð og móguleika til at spara upp og »spekulera« í lága rentuskattinum og stóra rentufrádráttinum, at borið ein størri part av kreppuni, enn tey gera í dag. So kann ein altíð tingast um, hvar markið skal vera. Sjálvandi skal hesin

skattur ikki hækka so mikið, at hetta ræðir fólk at spara upp og fær tey at flyta peningin av landinum. Men ein sannroynd er tað, at núverandi rentu- skattur er so gott sum einki og tolir har- við at taka sín part av kreppuni.

VIT halda eisini, at tær høgu og føstu lønirnar tola nakað hægri skatt. Tað er tó greitt, at tað kann heldur ikki vera rætt at hækka skattin bert fyrri at uppi- halda einum kanska alt ov høgum tæna- astustøði í samfelagnum. Almenni sek- torurin má spara enn meira og skerjast, har hetta ikki rakar tey, sum framan- undan eru ringast fyrri.

MEN um somu tíð mugu vit brúka alla orku til at bróta upp úr nýggjum. Vit mugu so sanniliga kunna krevja av vinnulivinum, at tað livir upp til dagsins krøv til effektivitet, rationalitet og ný- hugsan. Ikki skulu vit gera nógv burtur úr tí her, men tað er hugstoytandi fyrri ikki at siga skelkandi at hugsa sær, at landsins størsta fyrirtøka, Føroya Fiska- søla, nú í alt ov mong ár hevur framleitt og selt okkara dýrmætta fisk sum billiga rávoru til aðrar at virðisøkja. Nógv verður tosað um svartkjaftaskandalur o.l., men lægið nokk er tað næstan eingin, sum dregur fram kanska størstu skan- dalu í nýggjari føroyskari søgu, nevni- liga monopolistisku og næstan totali- teru vanstýringina hjá Føroya Fiskasølu av so gott sum øllum okkara vinnulívi. Tað skulu vit venda aftur til seinni.

SJÁLVANDI skulu krøv setast til bæði Fiskasølu, vinnulív annars o.o., men dagsins týðningarmesta krav frá Fø- oya fólk er til landsstýrið: at tit í sam- gonguni koma til sættis og stýra landin- um burtur úr tí sera ringa og enn meira hótandi vandasjógv, vit eru komin í.

Tankar um Sjúkrahúsverkið

Fyrst vil eg gera vart við, tá onkur av læknunum hevur havt ta trúgv, at eg nú havi verið ráðgevi hjá myndugleikum í sjúkrahúsmálum, at ta ivingar- somu æru fráleggi eg mær og taki sleit ikki undir við gongdini innan sjúkrahús- verkið.

Teir læknar, sum eitt langt liv hava arbeitt inn- an heilsuverkið, hava ikki verið spurdur til ráðs um teirra hugsan og langt minni hevur verið tikið til eftirtektar, um teir hava verið ónøgdur við gjørdum umskipan, ja, í fleiri førum hevur verið gjørt beint tvørturímóti og sum so reint diktatorískt.

Væl vita nú øll Føroya fólk at sparast skal í tí fø- oyska húsarhaldinum — eisini heilsuverkinum, nú figgjarsjóðan er so vána- lig, at uttanlandsskuldin uppá hvønn íbúgva í hes-

um landi er komin upp á 200.000,- krónur.

Hvussu hevur so verið spart í heilsuáðmálum! Jú, innan sjúkrahúsverkið byrjaði sparingin við rein- gerðing og við at stongja heilar deildir um høgtíðir og í feriatíð, umframt at ein deild varð gjørd um til 4—5 dagadeild, so at hon tók imóti sjúklingum frá fyrrapart mánaðag, til hon stongdi aftur á mid- degi friggjadag, og sjúk- lingarnir vórðu tá sendir heim.

Eru allar familjur fult færar fyrri at røkja ólíka sjúkur og handfara tey sjúku á rættan hátt, sjúkralægur, sum fyrr og enn í nógvum førum áttu at farið fram á sjúkrahúsi.

Ja, nú verða sjúkrahú- sin í staðin fyrri sjúklingar fyllt við stjórum = yvir- læknunum, sum skulu hava skrivstovur, kanningar-

rúm og skrivara, og fyrri at halda skil á, hvat hesir yvirlæknar taka sær fyrri, skulu so vera settir fleiri sum administrerandi yvir- læknar, at stila so fyrri, at teir ikki detta um fótarnar á hvørjum øðrum.

Umframt allar hesar yvirlæknar, skal nú eftir hvat hoyrist setast heilsu- stjóri.

Hvat hava vit so av stjórum og yvirlæknunum í tí føroyska heilsuverkin- um í nærmastu framtíð og tá er ikki tikið við lands- stýrisráðunum í heilsuáðm- um og heilsustjórin í Tinganesi:

Jú, 1 heilsustjóri, 1 læknastjóri, 1 sjúkrahús- stjóri og einar 5—6 ad- ministrerandi yvirlæknar. Í alt eru nú einir 35—36 yvirlæknar við sjúkrahús- verkið og hetta tal fer helst at vaksa skjótt, tí myndugleikarnir meta jú,

at tá ein yvirlækni røkkur tey 60 árin, er hann vorð- in so veikur, at hann má hava ein yngri yvirlækna afturat sær at partrola við.

Ein administrerandi yvirlækni, sum soleiðis hevur økta ábyrgd, fær samsýning fyrri stríðið, sjálvt um hann sjáldan tekur part í vanligum ar- beiði á deildini javnt við sínar kollegar.

Jú, móguleikarnir eru nógvir innan heilsuverkið og í hesum talvi er taparin tann, sum alt hetta skuldi byggjast upp til, tann sjúki, sum tað nú er bæði minni ráð og pláss til inn- an sjúkrahúsverkið.

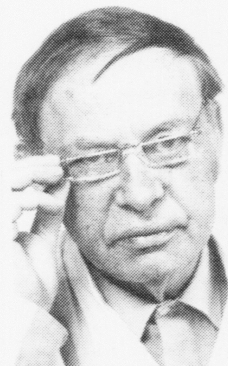
Kanska vilja fleiri halda meg vera afturhaldandi (konservativan), tá eg skrivi um sjúkrahúsbroyt- ingarnar, men sum oftast havi eg tonkt meira fram — enn aftureftir og at

sjúklingurin eigur altíð at vera fœringurin, ið ein roynir at bjarga í vanda- veðri og ikki vera tað, ið fyrst varð blakað fyrri bord.

Sum eg fyrr havi skriv- að, gerst nógv tað størsta arbeiðið í primersektorin- um og fyrri at avlasta tað »ovbyrjaða« sjúkrahús- verkið, vil eg ráða til, at primersektorurin upptek- ur nýggjar kanningarhátt- ir, t.d. eitt nú ultraljóð- kanning, sum ikki krevur nakað specialbyggt hól, og kommunulæknin skuldi verið tann, ið best kendi sínar sjúklingar.

Eg vil tí ráða til, at kommunulæknar fáa høvi til at seta seg inn í ultra- ljóðkanningar, so henda kanning framyvir verður gjørd í primersektorinum.

Eg havi fleiri aðrar hug- sjónir um, hvussu heilsu- og sjúkrahúsverk kundi

verið skipað framyvir, so- leiðis at tað passar betur til alt tað nýggja, sum er farið fram innan fyrri kann- an og víðgerð av sjúkling- um, men lat hetta biða til eina aðru ferð.

Johan Djurhuus
yvirlækni